

‘Baudet heeft sturing nodig, anders citeert hij de hele dag filosofen, komt er niks uit’

Tot woensdag kon hij zijn politieke avontuur nog afdoen als spelerei van een zoekende intellectueel, maar sinds de megawinst bij de verkiezingen is Thierry Baudet (36) plots een potentiële premier. „Hij had nooit mogen promoveren.”

Stiekem was Paul Cliteur natuurlijk wel trots, afgelopen woensdagavond in Zeist. In het plaatselijke Figi-theater vierde nieuwkomer Forum voor Democratie een van de grootste victories uit de Nederlandse politieke geschiedenis, toen [de partij in één klap op dertien Senaatzetels kwam](#)

De mentor van Baudet was vooral onder de indruk van leden en kiezers die hem aanklampten. „Zo veel mensen willen ons helpen, meer dan we aankunnen”, zegt de directeur van het wetenschappelijk bureau van de partij, tevens de hoogleraar bij wie Baudet in 2012 promoveerde. „En ze vroegen me: welke boeken moet ik nou eens gaan lezen, welke richting moeten we op? De kiezer heeft blijkbaar behoefte aan visie, dat is toch enorm mooi!?”

De verwondering over het succes die doorklinkt bij Cliteur is misschien niet zo vreemd, in het land waarvan de pragmatische premier zegt dat hij bij de term visie aan de oogarts denkt. In dat doe-maar-normaal-land gingen woensdag de meeste stemmen naar een partij met een voorman die in een boekenkast geboren lijkt, graag champagne drinkt, zich laat chauffeur in een verlengde Jaguar en in een grachtenpand woont. Iemand die over zichzelf ooit zei: „Als ik mezelf terugzie (...) denk ik heel vaak: mijn god, wat is dit goed.”

Baudet van Forum voor Democratie (FvD) tijdens de uitslagenavond woensdag in Zeist. © ANP

Met het verlies van de PVV lijken Henk en Ingrid echt te vallen voor de man die meer boeken heeft geschreven dan zijn geestverwant Trump vermoedelijk gelezen heeft, de politiek leider ook, die graag grootse verhalen houdt over de bedreiging van de westerse beschaving. En deze doorspekt met filosofische verwijzingen, als het even kan met Latijn, en vol pompeuze retorica ([de uil van Minerva](#), weet u nog?) „Jaa, die toespraak van woensdag is iets voor over twintig jaar”, weet Harry Mens, Baudet-aanhanger en ‘bescheiden’ partijssponsor. De FvD-leider en diens secondant Theo Hiddema schuiven geregeld aan in Business Class, het zondagse tv-programma van Mens. „Met die speech wilde hij even de premier spelen. Later zal hij deze tekst nog weleens aanhalen, zo van: daar begon de victorie.”

Rotsvast vertrouwen

Na woensdag is Baudet immers een serieus te nemen politicus. Hoe kwam hij op deze plek terecht? Eigenlijk per ongeluk en uit armoede, schetsen mensen die hem kennen. Maar ook door een rotsvast vertrouwen in eigen kunnen en denkbeelden, gestut door een geoliede partijmachine onder leiding van oud-zakenbankier Henk Otten. Die zorgt er samen met andere strategen voor dat Forum er staat, meer dan 30.000 leden heeft, dat campagnes soepel verlopen, dat er nieuwe politici geworven worden. „Baudet heeft sturing nodig, anders citeert hij de hele dag filosofen en komt er verder niks uit”, zegt Jan Roos, die ooit succesvol met Baudet streed voor het referendum tegen het Oekraïne-verdrag. Otten zelf: „We hebben gekeken naar andere partijen en geleerd wat er fout kan gaan met kandidaten, financiën, mensen die baantjes willen.” Zo was de selectie van nieuwe FvD’ers een intensief proces. „De laatste anderhalf jaar hebben we daar ontzettend veel tijd in gestoken. We hebben tweeduizend cv’s bekeken, vijftienhonderd mensen gesproken, van wie vijfhonderd intensief.”

(Artikel gaat verder na de video)

Hoe logisch de politieke carrière van Baudet nu ook mag lijken, de romantische conservatief is verdwaald op het Binnenhof. De dertiger leek gemaakt voor een bestaan op een universiteit - docerend, debatterend, lezend en schrijvend. Baudet (1983, Heemstede) komt uit een academisch-cultureel nest van musici en hoogleraren, ging naar het gymnasium, studeerde geschiedenis en rechten in Amsterdam, dwong een promotieplek af op wat wel de aartsconservatieve tak van de Universiteit Leiden genoemd wordt. Zijn promotor: Paul Cliteur.

In zijn proefschrift maakte Baudet gehakt van de Europese Unie; hij schreef dat de EU de natiestaat ondermijnde.

En dat leverde gedoe op. Zo zijn de toenmalige hoogleraren Tom Eijsbouts en Laurens Jan Brinkhorst (ook voormalig D66-minister) faliekant tegenstander van zijn promotie. „Het was een schotschrift, op geen enkele wijze op feiten gebaseerd”, zegt Eijsbouts. „Hij zei dat de EU een samenzwering was tegen natiestaten. Tijdens zijn verdediging vroeg ik ergens nadere uitleg over. Hij zei: ‘Dat zal wel een of ander EU-verdragsartikel zijn, daarin schrijven ze van alles’. Ik dacht: hier houdt het op. Hij had nooit mogen promoveren.”

Brinkhorst: „Er stemde zelfs iemand tegen, vrij uniek. Er schortte van alles aan, het was niet goed gemotiveerd, hij had gebrek aan kennis, maar met zijn bekende flair deed hij dat af als detailkritiek. Maar goed, ik ben te ver in mijn leven om me daar zorgen over te maken.”

Promotor Cliteur moet van zulk commentaar niks weten. „Zijn werk is uitgegeven, getoetst, het is vertaald in het Frans, Duits, het is een voortreffelijk boek. Ik had hem graag in de universiteit gezien, als hoogleraar.

Paul Cliteur tijdens een partijcongres van partij Forum voor Democratie. © ANP

Column

Maar dat liep anders, de ongeduldige Baudet ging door, schreef boeken, had in 2011 en 2012 een column in NRC Handelsblad, werd landelijk bekend in 2013 met zijn strijd voor een referendum over Oekraïne en richtte in 2015 de denktank Forum voor Democratie op. Forum groeide in 2016 uit tot een politieke partij; sinds 2017 bezet ze twee zetels in de Tweede Kamer, al is die sprong naar het Binnenhof noodgedwongen. Vriend van Baudet Geerten Waling: „Hij heeft vaker gezegd dat hij geen politicus wil worden, maar hij was onrustig. En een denktank krijgt geen subsidie, amper giften van donateurs - die traditie hebben we in Nederland niet.” Roos: „Hij werd verguisd vanwege zijn ideeën, kon niet als wetenschapper of tv-maker aan de bak, hij moest ook gewoon geld verdienen.” Een eigen partij is dan een vluchtheuvel. Subsidie voor ledenpartijen kunnen flink oplopen, politieke partijen trekken makkelijker donateurs.

De kritiek uit zijn Leidse tijd over Baudets al te makkelijke omgang met de feiten eechoot door in zijn nieuwe carrière, bijvoorbeeld als Forum voor Democratie claimt dat de Nederlandse klimaatmaatregelen ‘1000 miljard kosten’ (factcheckers zeggen: klopt niet). Afgelopen maandag nog oogste Baudet kritiek toen hij ‘laks immigratiebeleid’ [koppelde aan incidenten](#) als de dodelijke schietpartij in Utrecht.

Daarbij verwijten critici hem geflirt met [foute extreemrechtse](#) denkers en seksisme en racisme, na uitspraken over massa-immigratie, oikofobie (zelfhaat) en vrouwen. Neem deze quote uit 2015, op radiozender Amsterdam FM: „Ik wil graag dat Europa dominant blank en cultureel blijft zoals het is.”

Ook spreekt Baudet met verschillende omstreden nationalisten, uit de VS en België. Volgens Cliteur is dat alles louter uit ‘intellectuele interesse’ en zegt dat niks over inhoudelijke steun.

Al is diezelfde ‘academische nieuwsgierigheid’ ook meteen Baudets politieke achilleshiel. Coalitiediscipline, formaties en akkoorden laten zich lastig verenigen met de academicus die door nieuwe wijsheid van mening verandert. Vriend Waling is mede daarom benieuwd naar de toekomst van Forum. „Het is de vraag of hij ook coalities kan vormen in plaats van alleen oppositie voeren. Maar wie weet schuilt er wel een trumpiaanse dealmaker in hem.”